

Zdzisław Ludziejewski

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska / University of the National Education
Commission, Krakow, Poland

Przedsiębiorczość jako determinanta sukcesu gospodarczego – ujęcie teoretyczne

Entrepreneurship as a determinant of business success: a theoretical approach

Streszczenie: Przedsiębiorczość odgrywa kluczową rolę w osiągnięciu sukcesu gospodarczego, łącząc innowacyjność, zarządzanie oraz strategiczne myślenie. Celem niniejszego artykułu jest analiza pojęcia przedsiębiorczości jako determinanty sukcesu ze szczególnym uwzględnieniem teorii zarządzania oraz praktycznych strategii i taktyk stosowanych przez liderów biznesu. Artykuł odnosi się do literatury przedmiotu oraz przedstawia przykłady skutecznych praktyk zarządzania w kontekście nowoczesnych wyzwań gospodarczych w dobie dynamicznych zmian ekonomicznych, technologicznych, politycznych i prawnych otoczenia ze wskazaniem na coraz mniejszą ilość czasu na działania adaptacyjne w drodze do biznesowych sukcesów.

Abstract: Entrepreneurship plays a key role in achieving business success, combining innovation, management and strategic thinking. The purpose of this article is to analyse the concept of entrepreneurship as a determinant of success, with a focus on management theory and practical strategies and tactics used by business leaders. The article refers to the literature on the subject and presents examples of successful management practices in the context of modern economic challenges in an era of dynamic economic, technological, political and legal changes of the environment, with an indication of the increasingly scarce time for adaptive actions on the way to business success.

Słowa kluczowe: gospodarka; innowacyjność; liderzy biznesu; przedsiębiorczość; strategie; sukces; zarządzanie

Keywords: business leaders; economy; entrepreneurship; innovation; management; strategies; success

Otrzymano: 7 marca 2025

Received: 7 March

Zaakceptowano: 20 maja 2025

Accepted: 20 May 2025

Sugerowana cytacja/Suggested citation:

Ludziejewski, Z. (2025). Przedsiębiorczość jako determinanta sukcesu gospodarczego – ujęcie teoretyczne. *Przedsiębiorczość – Edukacja [Entrepreneurship – Education]*, 21(1), 125–134, <https://doi.org/10.24917/20833296.211.10>

Wstęp

Aktywne działanie jednostek, grup czy społeczności od samych początków nabierało różnej formy i skali w celu dostosowania się do potrzeb ogólnych i szczególnych w zależności od stopnia rozwoju cywilizacyjnego przestrzeni gospodarowania. Z czasem ukształtowało się pojęcie, które aktywność skutecznego gospodarowania określało mianem przedsiębiorczości. Przeprowadzone studia literaturowe w zakresie postrzegania przedsiębiorczości, jej relacji, miejsca i funkcji w układach zewnętrznych, mają przybliżyć jej znaczenie w gospodarce, nauce oraz edukacji akademickiej, uwzględniając w zarysie jej historyczny i dalej dynamiczny rozwój oraz znaczenie w osiąganiu sukcesów gospodarczych.

Przedsiębiorczość jest przede wszystkim jedną z kluczowych kategorii ekonomii i gospodarki, a w polskiej gospodarce niedocenianym i jaskrawo marnotrawionym zasobem (Kostka, 2015). To jeden z czterech fundamentalnych dochodotwórczych zasobów gospodarki, a jego znaczenie jest różnie postrzegane we współczesnej gospodarce rynkowej, tej światowej, europejskiej czy polskiej, oraz w teorii tej gospodarki. Przedsiębiorczość według klasyków ekonomii była historycznie definiowana jako wielokierunkowe działania osoby wykorzystującej trzy możliwe podejścia do otoczenia: dostosowanie, wykorzystanie i tworzenie. Rys historyczny definicji przedsiębiorczości ujęto poniżej, przypisując definicje odpowiednio ich autorom i okresom ich powstania:

- R. Cantillon (1730) – działalność oparta na wychwytywaniu okazji i podejmowaniu ryzyka;
- A. Smith (1776) – działalność osoby, która ma dużą skłonność do oszczędzania i wykorzystywania zaoszczędzonych środków do określonych przedsięwzięć;
- J.B. Say (ok. 1800) – zachowanie przedsiębiorcy, które przenosi zasoby z obszaru niższej wydajności do obszaru o wyższej wydajności, co pozwala mu na osiągnięcie zysku. Inne znaczenie przedsiębiorczości przyjmuje się według instytucjonalistów;
- T. Veblen (1904) – agresywna konkurencja i instrumentalne traktowanie wiedzy (oportunizm);
- F.H. Knight (1921) – zyski w zamian za odczuwanie niepewności i ponoszenie ryzyka;
- J.E. Schumpeter (1934) – wprowadzenie nowych kombinacji organizacji firmy: nowych produktów, usług, źródeł surowców, metod produkcji, rynków, form organizacji;
- B.F. Hoselitz (1952) – znoszenie niepewności, koordynacja zasobów produkcyjnych, wprowadzanie innowacji i dostarczanie kapitału;
- A.H. Cole (1959) – celowa działalność skierowana na założenie i rozwój firmy nastawionej na zysk (Piecuch, 2013).

Przedsiębiorczość jako proces obejmuje nie tylko postawy czy predyspozycje przedsiębiorcy, lecz także innowacyjne podejście gremiów decyzyjnych – liderów aktywności zbiorowej – do zarządzania, podejmowanie ryzyka oraz wdrażanie skutecznych strategii. W gremiach tych istotne miejsce zajmują i istotne funkcje pełnią nie tylko przedsiębiorcy, lecz także m.in. pracownicy naukowcy, nauczyciele akademicki, pracodawcy, politycy, samorządowcy i urzędnicy (Kostka, 2015). Jak zauważa P. Drucker: „przedsiębiorczość

to nie tylko cecha jednostek, ale również systematyczne podejście do prowadzenia biznesu” (Drucker, 2010: 25), wspierane silną potrzebą twórczą i różnorodnym charakterem pracy. Znajomość zróżnicowanych definicji przedsiębiorczości znacząco poszerza wiedzę o istocie, treści i funkcji tego terminu. Współczesne zarządzanie podkreśla rolę przywództwa i innowacji w osiąganiu sukcesu, szczególnie gdy konkurencja oparta na skali staje się koniecznością, a jej ramy zataczają coraz szersze kręgi. Przemiany cywilizacyjne dokonujące się pod koniec XX w., a dotyczące procesów globalizacji, znacznie przyspieszyły rozwój m.in. nowoczesnych technologii, w tym sieci komunikacyjnych i telekomunikacyjnych, czego najbardziej wyrazistym przejawem jest ogólnosiwiatowa sieć komputerowa oplatająca swym zasięgiem całą kulę ziemską. To znacząco wpłynęło nie tylko na szybkość i wielkość przepływu informacji, lecz także na możliwości dynamicznego reagowania na wszelkie wahania w przestrzeni gospodarczej i związane z tym coraz bardziej agresywne działania konkurencyjne. Przedsiębiorczość jest nie tylko zjawiskiem teoretycznym, lecz także praktycznym podejściem do prowadzenia działalności gospodarczej, która wymaga zarówno coraz większej wiedzy, jak i coraz to doskonalszych narzędzi do zbierania, gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji na potrzeby wewnętrznych i zewnętrznych działań organizacji gospodarczych niezależnie od ich wielkości i zasięgu działalności. Jak podkreśla M. Kostera: „przedsiębiorczość to proces ciągłego doskonalenia i poszukiwania nowych możliwości” (Kostera, 2008: 421). Oznacza to, że przedsiębiorcy muszą oprócz wykazywania się inicjatywą także stale rozwijać swoje umiejętności i dostosowywać się do zmieniającego się otoczenia rynkowego. W dobie dynamicznych zmian w dziedzinie technologii, nowych jej wytworów oraz wszechobecnej globalizacji przedsiębiorczość nabiera nowego wymiaru, zmusza przedsiębiorców do przyspieszenia w działaniu. Sprzyja temu dynamiczny rozwój sztucznej inteligencji (ang. *artificial intelligence*, AI). Jej zauważalna już obecność w przestrzeni gospodarczej ma ogromny wpływ na reorientację wielu procesów związanych z działalnością gospodarczą. Algorytmizacja procesów biznesowych oraz sztuczna inteligencja wpływają na modele zarządzania, co zauważają K. Rybiński i J. Królewski w książce *Algokracja* (2023). Współczesne przedsiębiorstwa muszą nie tylko konkurować na poziomie innowacji, lecz także płynnie adaptować się do nowych technologii i wykorzystać je w swojej strategii działania. Należy też zwrócić uwagę na aspekt społeczny przedsiębiorczości. Henry Mintzberg zauważa, że: „zarządzanie nie polega wyłącznie na maksymalizacji zysków, ale na budowaniu wartości społecznej” (Mintzberg, 2019: 112). Współczesne przedsiębiorstwa coraz częściej angażują się w działania na rzecz społecznej odpowiedzialności biznesu, dostrzegają bowiem korzyści płynące z długoterminowego budowania wartości, a nie tylko krótkoterminowych wyników finansowych. Podsumowując – przedsiębiorczość jest szerokim pojęciem obejmującym zarówno aspekty strategiczne, jak i technologiczne i społeczne. Jest specyficznym zasobem mającym w sferze społeczno-gospodarczej określone cechy, miejsce i funkcje. Wpływa na nią wiele czynników, w tym umiejętność dostosowania się do zmian, kreatywność w podejściu do problemów oraz skuteczne przywództwo. Przedsiębiorczość jako zamierzone działanie sprzyja zapewnieniu racjonalnego i efektywnego wykorzystania zasobów gospodarczych firmy. Stanowi czwarty czynnik produkcji obok pracy, ziemi i kapitału, przez co przyczynia się w praktyce do sukcesu gospodarczego. Pełni ważną funkcję w teorii ekonomii, ale przede wszystkim w realnej gospodarce jest odzwierciedleniem ludzkich talentów w biznesie.

Przedsiębiorczość a sukces gospodarczy

Przedsiębiorczość i sukces gospodarczy są nierozzerwalnie ze sobą powiązane, a ich zależności wynikają z licznych czynników, takich jak innowacyjność, strategia zarządzania, zdolność adaptacyjna oraz przywództwo. J. Welch i S. Welch podkreślają, że: „skuteczne zarządzanie wymaga odwagi w podejmowaniu decyzji oraz zdolności do adaptacji” (Welch, Welch, 2010: 48). Jako szczególnie rodzaj organizowania zarządzanie polega na łączeniu jednostek i zasobów ze sobą w sposób skoordynowany dla osiągnięcia wyznaczonego celu lub wyznaczonych celów. W tym kontekście kluczowe znaczenie mają umiejętność przewidywania trendów rynkowych oraz elastyczność w reagowaniu na zmiany. Interesujący pogląd prezentują A. Vizjak i A. Kwiatkowski, którzy wskazują, że: „w nieustannie zmieniającym się krajobrazie biznesowym nie da się już stosować tradycyjnych koncepcji strategii. Przejście od strategicznych priorytetów do konkurencji opartej na skali wymaga przyjęcia nowych strategicznych ram działalności, które umożliwiają menedżerom dostrzeżenie nowych priorytetów i podjęcie odpowiednich działań” (Vizjak, Kwiatkowski, 2009: 14). Stąd jednym z kluczowych elementów sukcesu gospodarczego jest innowacyjność będąca mocnym fundamentem przewagi konkurencyjnej. Jak zauważa M. du Sautoy: „algorytmy i automatyzacja mogą wspierać procesy decyzyjne”, co oznacza, że wykorzystanie nowoczesnych technologii staje się nieodzownym elementem strategii zarządzania (Du Sautoy, 2020: 149). Współczesne organizacje muszą inwestować w rozwój technologii oraz poszukiwać nowych rozwiązań, które pozwolą im zachować przewagę konkurencyjną. Konieczność tę uzasadnia coraz większe znaczenie w gospodarkach rozwiniętych szybkości zmian ekonomicznych, technologicznych, prawnych i politycznych, zarówno w dalszym, jak i bliższym otoczeniu, oraz zdolności do szybkiego antycypowania tych zmian. Do tego należy uwzględnić m.in. wpływ globalizacji i różnicowania się rynków jako dwóch zachodzących równoległych tendencji, złożoność rosnącego ryzyka w lansowaniu nowych produktów, złożoność w przewidywaniu popytu i dynamiczny rozwój konkurencji.

L. Czarnecki wskazuje, że: „sukces biznesowy wynika z przemyślanej strategii oraz umiejętności dostosowania się do zmiennych warunków rynkowych” (Czarnecki, 2012: 73). Oznacza to, że kluczowe jest mieć nie tylko wizję, lecz także elastyczność w jej realizacji. Przedsiębiorcy, którzy potrafią identyfikować okazje rynkowe i szybko na nie reagować, mają większe szanse na sukces, zwłaszcza gdy konieczne jest rozszerzanie rynku zbytu dóbr w związku z nasyceniem się rynków lokalnych, regionalnych czy ogólnokrajowych, co wymusza w ten sposób potrzebę ekspansji przestrzennej.

Współczesna teoria zarządzania, w tym podejście H. Mintzberga, akcentuje rolę menedżerów w kształtowaniu dynamicznych organizacji (Mintzberg, 2019). Menedżerowie muszą być zdolni do szybkiego podejmowania decyzji oraz elastycznego reagowania na zmieniające się warunki rynkowe ze świadomym wykorzystaniem zrozumienia i akceptacji zmienności, złożoności i wieloaspektowości otaczającej rzeczywistości. W tym kontekście kluczowe znaczenie ma również umiejętność budowania zespołów oraz inspirowania pracowników do osiągania wspólnych celów, które jako cele organizacji są powiązane z celami współtworzących je jednostek. Przedsiębiorczość jest szerokim pojęciem obejmującym aspekty strategiczne, technologiczne i społeczne powiązane z organizacyjnymi i ekonomicznymi. Wpływa na nią wiele czynników, w tym umiejętność dostosowania się do zmian, kreatywność w podejściu do problemów oraz skuteczne przywództwo. Dokładniejsze przeanalizowanie tych aspektów oraz przedstawienie, w jaki sposób przedsiębiorczość

przyczynia się do sukcesu gospodarczego, stanowią jedno z głównych zadań w obszarze aktywności gospodarczej i zarazem aktywności menedżerskiej, wspieranej źródłami teoretycznych rozwiązań w praktyce gospodarczej (Machaj, Gwiazdowski, 2021).

Strategie zarządzania w kontekście przedsiębiorczości

Strategiczne zarządzanie w kontekście przedsiębiorczości obejmuje planowanie, organizowanie, kierowanie i kontrolowanie działań zmierzających do osiągnięcia celów biznesowych, co w rezultacie stanowi kluczowy czynnik w drodze do sukcesu. Opierając się na świadomym planowaniu, podejmowaniu decyzji oraz optymalizacji zasobów, menedżerowie wypracowują optymalne kierunki działania jako efekt z jednej strony zdobywania informacji o własnej jednostce (jej potencjale), a z drugiej – przekształcania jej na rzecz zachowania ciągłości jej funkcjonowania. A. Zakrzewska-Bielawska zauważa, że: „efektywne strategie zarządzania to te, które uwzględniają zmienność rynkową i elastyczność organizacji” (Zakrzewska-Bielawska, 2017: 56). Pośród strategii stosowanych przez przedsiębiorstwa i przedsiębiorców wymieniane są takie jak:

- strategia wzrostu – koncentrująca się na ekspansji rynkowej, zwiększaniu produkcji i poszerzaniu asortymentu (może przybierać formę wzrostu organicznego, polegającą na stopniowym rozwijaniu działalności, lub wzrostu nieorganicznego, obejmującego przejęcia i fuzje),
- strategia konkurencyjna – wykorzystująca metody budowania przewagi rynkowej (strategia przywództwa kosztowego, strategia dyferencjacji, strategia koncentracji),
- strategia innowacji – związana z wdrażaniem nowych technologii, procesów i modeli biznesowych,
- strategia internacjonalizacji – dążenie przedsiębiorstw w dobie wszechobecnej globalizacji do ekspansji zagranicznej poprzez rozwój eksportu, franchisingu, joint ventures oraz inwestycji bezpośrednich.

Proces globalizacji zdefiniowany przez amerykańskiego socjologa R. Robertsona jako „zbiór procesów, które czynią świat społecznie jednym” (Sztompka, 2002: 582), i związane z tym procesem szeroko postępujące przemiany społeczne oraz znaczący wzrost świadomości społecznej przyczyniły się do przebudowy postrzegania działalności gospodarczej w obszarze stosunków międzyludzkich i środowiska. Dostrzeżono również potrzebę wdrażania kolejnej strategii w działaniach gospodarczych, tj. strategii zrównoważonego rozwoju uwzględniającej aspekty społeczne, ekonomiczne i ekologiczne z jednoczesnym naciskiem na zachowania etyczne jako elementy sprzyjające długotrwałemu biznesowi. Ważnym aspektem w procesie gospodarowania jest zarządzanie innowacjami, które według Druckera: „stanowi serce każdego dynamicznie rozwijającego się biznesu” (Drucker, 2010: 462). Organizacje, które inwestują w badania i rozwój, zwiększają swoją konkurencyjność i zdolność adaptacyjną oraz są odporniejsze na zmienność rynku, na którym działają, i bezpośredniego otoczenia.

Kolejnym kluczowym elementem jest umiejętność dostrzegania nowych nisz do wykorzystania i pojawiających się zagrożeń lub ich dostrzegania w przyszłości, podejmowania decyzji w warunkach ryzyka. Jak wskazuje Kostera: „przedsiębiorcy muszą wykazywać się nie tylko intuicją, ale także zdolnością analizy danych” (Kostera, 2008: 421), tych o znaczeniu archiwalnym i gromadzonych na bieżąco, cyklicznie lub w sposób ciągły. Dynamiczny wzrost możliwości dostępu do informacji, ich zbierania, gromadzenia i przetwarzania

już z baz danych jawnoźródłowych pozwala na podjęcie ważnych decyzji dla celów biznesowych. Nowoczesne obecnie metody analityczne dzięki narzędziom informatycznym i wysoko specjalistycznym programom oraz największe w tym zakresie osiągnięcie techniki światowej – sztuczna inteligencja – jeszcze bardziej i skuteczniej wspierają zarządzających w podejmowaniu decyzji strategicznych.

Przywództwo jest kolejnym aspektem strategii zarządzania, ale też rozpatrywane jest jako zbiór pewnych wartości, zachowań czy kompetencji w kontekście autorytetu. Jak piszą B. Szulc i K. Pierzchała: „przywództwo możemy traktować jako jedną z czterech zasadniczych funkcji zarządzania, obok organizowania, planowania i kontrolowania. O ile bowiem pozostałe trzy funkcje odnoszą się do kwestii czysto technicznych zarządzania, o tyle przywództwo odnosi się do ludzi, a konkretnie do działań kierownika w stosunku do podwładnych. Tu należy... wyjaśnić, iż z reguły funkcji tej przypisuje się nazwę motywowanie” (Szulc, Pierzchała, 2022: 185). Jack Welch zwraca uwagę na fakt, że: „silne przywództwo opiera się na inspirowaniu zespołu i budowaniu zaangażowania” (Welch, Welch, 2010: 86), w tym relacji z podwładnymi oraz często kultury organizacyjnej. Firmy, które mają skutecznych liderów, mogą skuteczniej realizować swoje cele i dostosowywać się do dynamicznie rozwijającego się otoczenia.

Podsumowując – strategiczne zarządzanie w kontekście przedsiębiorczości obejmuje zarówno innowacyjność oraz elastyczność, jak i skuteczne przywództwo. Organizacje, które skutecznie implementują te strategie, mają większą szansę na osiągnięcie długoterminowego sukcesu.

Wpływ przedsiębiorczości na rozwój gospodarczy

Przedsiębiorczość odgrywa kluczową rolę w rozwoju gospodarczym, wpływa na kreowanie nowych miejsc pracy i wzrost zatrudnienia, pobudza innowacyjność oraz wzrost konkurencyjności. Jest czynnikiem napędzającym gospodarkę w aspekcie nie tylko ekonomicznym czy technologicznym, lecz także społecznym. Przyczynia się w ten sposób aktywnie do wzrostu dobrobytu społecznego, który jest celem wszystkich społeczności. Badania naukowe (Juszczak i in., 2024) pokazują, że dynamiczne sektory gospodarki opierają się w dużym stopniu na działalności małych i średnich przedsiębiorstw, które dzięki sprawności organizacyjnej tworzą relatywnie szybciej nowe miejsca pracy oraz stymulują rozwój technologiczny (Dębkowska i in., 2024). Chociaż duże przedsiębiorstwa korporacyjne mają również swoje przewagi nie tylko ze względu na wielkość, strukturę czy posiadane zasoby kapitałowe wykorzystywane w znaczącym stopniu na badania i rozwój (Święcicki, 2025). Przedsiębiorczość jako proces, stan, aktywność jest rezultatem, którego nieodłącznym elementem jest przedsiębiorca – sprawca czy wytwórca tego rezultatu, osoba podejmująca ryzyko w celu realizacji nowych przedsięwzięć biznesowych, wprowadzania innowacji oraz wykorzystywania dostępnych zasobów w sposób jak najbardziej efektywny. Szeroko rozumiana przedsiębiorczość jest motorem wzrostu gospodarczego. Nowe przedsiębiorstwa niezależnie od swojej wielkości, generując nowe miejsca pracy, wpływają na zmniejszenie bezrobocia. Rozwój sektorów gospodarczych przekłada się na wzrost wskaźników makroekonomicznych (np. PKB) obrazujących stan gospodarki. Przedsiębiorstwa przez inwestowanie w badania i rozwój przyczyniają się stale do postępu technologicznego. Rozwój technologii informatycznych i informacyjnych oraz sztucznej inteligencji będącej supernarzędziem wspomagającym, automatyzacja i robotyzacja procesów produkcyjnych

i usługowych przyczyniają się do zwiększenia efektywności przedsiębiorstw i tym samym wzrostu gospodarczego. Dynamicznie się rozwijające firmy w ramach zmagania konkurencyjnych wywierają nacisk na inne podmioty, przez co zmuszają je do innowacji i efektywniejszego wykorzystywania zasobów. Rosnąca świadomość społeczna wymusza wdrażanie systemów społecznej odpowiedzialności w działalności gospodarczej i przestrzegania zachowań etycznych z tym związanych. Dzięki rozwojowi przedsiębiorczości rosną dochody budżetowe państwa mające przełożenie na wspieranie finansowania sektora publicznego. Również praca człowieka staje się o wiele lżejsza dzięki wykorzystywanym nowoczesnym maszynom i technologiom. Przedsiębiorczość ze względu na swoje znaczenie i swój pozytywny wpływ na gospodarkę i jej rozwój jest przedmiotem zainteresowania rządów i instytucji, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, które w ramach polityki wspierania przedsiębiorczości podejmują na jej rzecz działania wspomagające. W tym celu są tworzone różnego rodzaju programy wsparcia finansowego (dotacje, kredyty preferencyjne i fundusze venture capital), inwestycje w infrastrukturę (tworzenie parków technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości), uproszczenia w procedurach rejestracji firm (cyfryzacja administracji i ograniczanie biurokracji) czy organizowane są działania edukacyjne i szkoleniowe (rozwój programów edukacyjnych wspierających kompetencje biznesowe). Niestety mimo pozytywnego wpływu przedsiębiorczości na gospodarkę istnieje wiele barier utrudniających jej rozwój, z których można wymienić m.in. występowanie barier prawnych i biurokratycznych (skomplikowane regulacje i wysokie podatki zniechęcające do zakładania firm), brak dostępu do kapitału (trudności w uzyskiwaniu finansowania stoją na drodze rozwojowi przedsiębiorstw), niedobór wykwalifikowanej siły roboczej (brak specjalistów mogący hamować innowacyjność i rozwój technologiczny). Istotną barierą jest również niska skłonność do podejmowania ryzyka – kultura biznesowa może nie sprzyjać inicjowaniu nowych przedsięwzięć. Niemniej jednak pomimo wielu barier przedsiębiorczość dla przedsiębiorcy to nie zawód, lecz coś więcej (Barber, 2023). Jedną z inspiracji jest powiedzenie „kupić można wszystko z wyjątkiem pasji” (Barber, 2023: 407). Dzięki pasji do pracy twórczej rodzi się, rozwija i kształtuje przedsiębiorczość jednostki, a przedsiębiorczość jednostki i jej efekty przekładają się na korzyści przedsiębiorstwa i jego pracowników oraz gospodarki w skali mikro- i znajdując również miejsce w skali makroekonomicznej.

Podsumowanie

Przedsiębiorczość i związane z nią zagadnienia są przedmiotem ciągłych rozważań zarówno teoretyków nauki, jak i praktyków biznesu. Pojęcie określone krótkim hasłem w istocie świadczy o ogromnym bogactwie i ogromnej dynamice zmian treści i form, które się pod nim kryją, i o jego umiejscowieniu zarówno w teorii, jak i w konkretach gospodarczej aktywności. Zarówno interdyscyplinarność pojęcia, jak i jego znaczenie w praktyce gospodarczej wywołują wiele dyskusji dotyczących granic między przedsiębiorczością a zarządzaniem, aktywnością gospodarczą czy przywództwem albo kierowaniem (Manjon i in., 2022). Niemniej jednak: „przedsiębiorczość czerpie z niepewności, traktuje ją jako zasób, dzięki któremu staje się możliwe zdobycie przez organizację innych potrzebnych jej zasobów. Dzieje się tak przez podważanie i zmienianie starych instytucji, przełamywanie utartych wzorców w celu testowania granic, sprawdzania, co jest możliwe, eksplorowania nowych terytoriów, tworzenia nowych instytucji” (Kostera, 2008: 23). Rozwijanie i wspieranie

przedsiębiorczości, systemowe i indywidualne jako zadania rządów i organizacji do tego celu powołanych sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczych działań i tworzeniu kolejnych podmiotów gospodarczych. Sprzyjające warunki do przedsiębiorczych działań zachęcają nie tylko do ich podejmowania, lecz także do podnoszenia kwalifikacji, odważnego uczestnictwa w rozwijaniu działalności gospodarczych z wykorzystaniem nowoczesnych światowych źródeł wiedzy i praktyk. Przedsiębiorstwa przyszłości, w których płynność i niestabilność są powszednie, a nawet przyjmowane jako oczywistość, przestają stanowić istotny problem w dążeniu do gospodarczego sukcesu (Alerasoul, Tiberius, Bouncken, 2022). Wybiegając w daleką perspektywę, możemy zauważyć, że: „być może zmierzamy ku nowym sposobom prowadzenia przedsiębiorstwa i działania w jego ramach. Nie tylko ku przedsiębiorstwom, którym udaje się optymalnie łączyć innowacje i zyskowność. Ale także ku sposobowi zarządzania, gdzie granice między innowacją i zyskiem, zabawą i powagą, oraz pracą i czasem wolnym zostaną wymazane” (Kostera, 2008: 25), a przynajmniej coraz bardziej zawężane.

Literatura

References

- Alerasoul, S.A., Tiberius, V., Bouncken, R.B. (2022). Entrepreneurship and innovation: The co-evolution of two fields. *Journal of Small Business Strategy*, 32(2), 128–151. DOI: <https://doi.org/10.53703/001c.29968>.
- Barber, L. (2023). *Lunch z liderami. Drugie danie. 51 nowych spotkań z tymi, którzy zmieniają bieg historii*. Kraków: Znak.
- Czarnecki, L. (2012). *Biznes po prostu. Następny krok*. Warszawa: Muza.
- Dębowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Wejt-Knyżewska, A., Zybertowicz, K. (2024). *Mikrofirmy pod lupą w latach 2019–2023*. Warszawa: Polski Instytut Ekonomiczny.
- Drucker, P.F. (2010). *Praktyka zarządzania*. Warszawa–Rzym: New Media.
- Juszczak, A., Kruczkowska, E., Maślanka, Ł., Michalski, B., Pszczółkowska, D., Sobkiewicz, M., Strzelecki, J., Szymański, P., Święcicki, I., Wąsiński, M. (2024). *What Policies for a Secure and Competitive Europe? 10 Ideas for the European Commission*. Warsaw: Polish Economic Institute.
- Kostera, M. (red.). (2008). *Nowe kierunki w zarządzaniu*. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
- Kostka, M.S. (2015). Przedsiębiorczość jako kategoria ekonomii. *Przedsiębiorstwo & Finanse*, 4, 81–94.
- Machaj, M., Gwiazdowski, R. (2021). *Wolna przedsiębiorczość. Podręcznik do nauki podstaw przedsiębiorczości*. Warszawa: Instytut Ludwiga von Misesa.
- Manjon, M.-J., Merino, A., Cairns, J. (2022). Business as not usual: A systematic literature review of social entrepreneurship, social innovation, and energy poverty to accelerate the just energy transition. *Energy Research & Social Science*, 90, 102624. DOI <https://doi.org/10.1016/j.erss.2022.102624>.
- Mintzberg, H. (2019). *Zarządzanie*. Warszawa: Wydawnictwo Nieoczywiste.
- Piecuch, T. (2013). *Przedsiębiorczość. Podstawy teoretyczne*. Warszawa: C.H. Beck.
- Rybiński, K., Królewski, J. (2023). *Algokracja. Jak i dlaczego sztuczna inteligencja zmienia wszystko?*. Warszawa: PWN.
- Sautoy, M. du (2020). *Kod kreatywności. Sztuka i innowacje w epoce sztucznej inteligencji*. Kraków: Copernicus Center Press.
- Sztompka, P. (2002). *Socjologia. Analiza społeczeństwa*. Kraków: Znak.
- Szulc, B.M., Pierzchała, K. (2022). *Człowiek we współczesnym społeczeństwie. Wybrane problemy*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Święcicki, I. (2024). *Europejski rynek telekomunikacyjny – wyzwania czasu transformacji*. Warszawa: Polski Instytut Ekonomiczny.

Vizjak, A., Kwiatkowski, A. (2009). *Walka z rekinami biznesu. Sześcienn wzrostu w konkurencji opartej na skali*. Warszawa: Wydawnictwo Studio EMKA.

Welch, J., Welch, S. (2010). *Winning znaczy zwyciężać*. Warszawa: Wydawnictwo Studio EMKA.

Zakrzewska-Bielawska, A. (2017). *Podstawy zarządzania. Teoria i ćwiczenia*. Siedliska: Wydawnictwo Nieoczywiste.

Zdzisław Ludziejewski, dr, absolwent studiów magisterskich na Wydziale Mechaniczno-Technologicznym Politechniki Śląskiej. Wiele lat przepracował w jednostce badawczej przemysłu samochodowego (JZS), wykonując badania pilotażowe i eksploatacyjne pojazdów samochodowych (samochodów ciężarowych i autobusów). Twórca wielu projektów racjonalizatorskich technicznych oraz z zakresu organizacji i zarządzania przedsiębiorstwem. Awansował na stanowiska kierownicze i zarządcze w przemyśle, a równolegle podwyższał swoje kwalifikacje m.in. na studiach podyplomowych na Wydziale Organizacji i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem, studiach podyplomowych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego w zakresie prawa gospodarczego i handlowego. Jako czynny uczestnik procesów gospodarczych zdał w Ministerstwie Sprawiedliwości egzamin i otrzymał licencję doradcy restrukturyzacyjnego. Ukończył czteroletnie studia doktoranckie w Instytucie Socjologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego i obronił pracę doktorską w specjalności socjologia organizacji. Przedmiotem jego rozprawy doktorskiej były badania naukowe uwarunkowań komunikacyjnych w wybranych korporacjach zachodnich Dolnego Śląska. Uczestniczył w wielu konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Jest autorem wielu artykułów naukowych w języku polskim i angielskim m.in. z zakresu przedsiębiorczości, bezpieczeństwa informacyjnego, ekonomicznego. Wieloletni przedsiębiorca specjalizujący się audytach i doradztwie gospodarczym, restrukturyzacjach przedsiębiorstw. Wieloletni wykładowca w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania i Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu. Obecnie pracownik naukowo-badawczy Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Uczestniczy w pracach międzynarodowego zespołu w projekcie wyszehradzkim „Development and perspectives of modern technologies in education in the field of civil protection”.

Zdzisław Ludziejewski, Master's degree at the Faculty of Mechanical Engineering and Technology, Silesian University of Technology. Worked for many years at the automotive industry research unit (JZS), carrying out pilot and operational tests on motor vehicles (trucks and buses). He is the author of numerous technical rationalisation projects and projects in the field of company organisation and management. While advancing to managerial and executive positions in industry, he simultaneously improved his qualifications by undertaking, inter alia, post-graduate studies at the Faculty of Organisation and Management of Wrocław University of Technology in the field of enterprise management, post-graduate studies at the Faculty of Law, Administration and Economics of Wrocław University in the field of economic and commercial law and subsequently obtained the relevant diplomas. Actively participating in economic processes, he passed the examination at the Ministry of Justice and was granted a licence of a restructuring advisor. He completed a four-year doctoral course at the Institute of Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Wrocław and defended his doctoral thesis in the specialisation of organisation sociology, the subject of which was scientific research on communication conditions in selected western corporations of Lower Silesia. Participant of many scientific conferences at home and abroad. Author of numerous scientific articles in Polish and English, e.g. in the field of entrepreneurship, information security, economics. Long-time entrepreneur specialising in auditing and economic consultancy, company restructuring. Long-term lecturer at the University of Information Technology and Management and the Wrocław School of Banking. Currently a researcher at the University of the Commission of National Education in Kraków. Participates in the work of an international team in the Wyshegrad project „Development and perspectives of modern technologies in education in the field of civil protection”.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9616-0492>

Adres/Address

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji
ul. Podchorążych 2
30-084 Kraków, Poland
e-mail: zdzislaw.ludziejewski@uken.krakow.pl